

DOCUMENT DE SÍNTESI ÀMBIT 3

Entorn i gestió del territori

PRESENTACIÓ:

Aquest document recull de manera sintètica les **reflexions, aportacions, propostes, i eines-bones pràctiques presentades en les taules i altres activitats** dutes a terme en l'àmbit 3: **Entorn i gestió del territori**, al llarg del període precongressual del **Baix Llobregat a Debat**.

El document té com a objectiu presentar una visió global del procés participatiu i de les col·laboracions dels experts en aquest àmbit. Som conscients que no totes les temàtiques de l'àmbit han pogut ser tractades en aquests mesos de treball, malgrat l'enorme activitat desplegada: 10 taules rodones, 3 conferències, amb la participació d'un centenar d'experts i una assistència mitjana de quaranta persones a cada activitat.

SUMARI:

1. **Introducció.** Què en farem del Baix Llobregat
2. **De la terra:** el riu; l'agricultura; el bosc; els espais naturals i la biodiversitat
3. **De les urbs:** les ciutats; la urbanització de baixa intensitat; les infraestructures; la planificació
4. **Dels elements:** l'energia; el canvi climàtic; l'aire; els residus
5. **De la ciutadania**
6. **Eixos d'acció**

RELAT GLOBAL DE L'ÀMBIT

1.- Introducció.

Què en farem del Baix Llobregat?

A l'abril de l'any 1983 el Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat celebrava a Molins de Rei les terceres Jornades d'Estudis sobre el Baix Llobregat. Amb el títol *Què en farem del Llobregat?* es va parlar del riu. Com a corol·lari final de les conclusions es va expressar que *“caldria anar cap a un Pla Integral de tractament de la zona del riu que comportés la superació de les accions parcials, les quals són insuficients i contradictòries; per tot això el Centre es compromet a propiciar les tasques d'elaboració d'un dossier sobre aquest afer amb l'objecte de proposar línies de treball a l'Administració.”*

Un corol·lari inscrit a l'ADN del Centre fins els nostres dies: estudi/coneixement/proposta. En el marc dels treballs del congrés *El Baix Llobregat a Debat* i en concret a l'àmbit *Entorn i gestió del territori* hem constatat a totes les taules i conferències celebrades que continua sent necessari treballar entorn a dos conceptes, superar accions parcials i aconseguir que les eines de planificació global concretin el treball a fer avui dia, tant per part de l'administració com pel conjunt de tota mena d'organitzacions.

L'any 1975 el Baix Llobregat tenia 551.971 habitants i l'any 2015 en tenim 806.651. En 40 anys la població ha crescut un quart de milió d'habitants. Aquest creixement ha anat paral·lel a l'evolució de la democràcia i al rol adquirit pels ajuntaments que han passat de cobrir necessitats bàsiques d'infraestructures locals com el clavegueram o l'enllumenat, a la dotació de nous serveis i la seva millora. La recent estrenada democràcia dels anys 80 també va fer possible noves polítiques en matèria de salubritat i poc a poc va ser una mica més conscient de la vulnerabilitat del medi.

Amb tot, el debat “benestar/ocupació/generació de riquesa/desenvolupament territorial”, sempre apareix a les agendes públiques i també socials com el debat prioritari i sovint antagònic amb determinades posicions de protecció o, de consideració diferent, respecte el territori i la biodiversitat. L'esclat de la crisi de l'any 2008 ens situa en un nou escenari on es constata que el creixement és finit i que potser cal atendre altres prioritats.

La mirada vers el conjunt del territori comarcal ens mostra que l'hem fet servir pensant en la generació de riquesa i en el desenvolupament industrial, que han servit, al seu torn, per generar ocupació. També, ha estat utilitzat, en el millor dels casos, com a porta d'entrada a Barcelona o, en el pitjor, com a pati del darrera.

La comarca necessita trencar l'aïllament del sòl agrícola, resseguir la connectivitat de la conca fluvial, vincular les muntanyes i els espais naturals, protegir la façana litoral i el sistema de dunes de les platges. Els nostres ulls s'han de fixar en tot allò que durant

anys, potser, s'ha considerat en un segon ordre o subsidiari. Des del Baix Llobregat hem d'insistir al conjunt d'administracions que operen en el territori que abans moure cap peça de planejament es considerin amb profunditat les eines que ens permet la normativa de l'avaluació ambiental estratègica, les del planejament territorial i els seus sistemes de participació ciutadana.

2.- De la terra

El riu

“Lo riu Llobregat també és vida”. La continuïtat i el desenvolupament de l'aplicació de la Directiva marc de l'Aigua de la UE i del pla de gestió de conca són les eines bàsiques per a la millora del Llobregat. Les prioritats són rebaixar els nivells de salinització, millorar les masses d'aigua i els cabals de manteniment. També és prioritària la gestió de l'entorn natural del riu, assegurant la seva biodiversitat. L'aigua és imprescindible per a la vida. Des dels poders públics s'ha d'aconseguir una gestió integrada dels recursos hídrics, garantint l'accés a l'aigua de totes les persones. L'aigua és un bé comú, no un negoci.

El Baix Llobregat disposa de les infraestructures estratègiques de subministrament d'aigua i de sanejament per a tota l'àrea metropolitana que és deutora del cabal ecològic del riu Ter. La gestió integrada de les infraestructures del cicle aigua és un repte baixllobregatí i també de país.

El ric aquífer de la cubeta del Llobregat, que s'estén des de Montjuïc als contraforts del Garraf és una reserva estratègic de primer ordre, que nodreix el Parc Agrari i fa possible els aiguamolls del Delta. Aquífer amenaçat per la intrusió marina i que necessita de mesures de control, com el restabliment de la barrera hidràulica que proporciona l'EDAR del Prat del Llobregat.

L'agricultura

L'agricultura apareix amb insistència a les agendes. Ens hem adonat que ens cal alimentar-nos i, si és possible, d'una manera saludable. L'agricultura, sovint massa oblidada, torna a emergir –esperem que amb força-. La comarca s'ha de re-agriculturitzar.

L'evolució del Parc Agrari passa per una major vinculació amb el món científic – disposem d'una de les dues Escoles Superiors d'Agricultura de Catalunya- i de recerca per establir la tipologia de la producció, augmentar el valor de l'activitat agrària, la millora dels canals de distribució i de comercialització dels productes, així com fomentant la incorporació de persones joves al treball agrícola.

El Parc Agrari no pot ser una illa agrícola a la comarca, hem d'activar les eines de planificació i de gestió del territori per situar l'espai agrícola com un espai més de generació de riquesa i d'ocupació, que pot possibilitar una indústria agropecuària en els polígons industrials adjacents i obrir vies de comercialització directa amb els consumidors. El Baix Llobregat és un territori divers, que passa de l'agricultura de

regadiu a la de secà, situada a les zones de muntanya i principalment a la zona nord, la porta de la regió metropolitana.

La iniciativa del Parc Rural del Montserrat és esperançadora pel futur de l'agricultura de secà a la zona nord, compartint l'espai amb municipis d'altres comarques. L'objectiu comú és promoure activitats rurals que es complementin des dels sectors agrícoles, forestals, ramaders i turístics. Una feina que ja han anticipat experiències exitoses com les de la Societat Agrícola de Transformació "Oliveraires Palomar-Olesa" o l'Associació de Propietaris Forestals de l'Entorn de les muntanyes de Montserrat per mitjà d'un programa Life+ que coordina propietat ramadera i propietat forestal.

Cal ampliar el Parc Agrari amb altres zones de la comarca d'agricultura de secà. També haurem de veure com connectar el Parc Agrari i el futur Parc Rural del Montserrat ja que de manera conjunta poden esdevenir sistemes eficients per a la persistència i la innovació de l'agricultura.

El bosc

Quasi el 60 % de la comarca és forest, arbrat o no. Els boscos reben poca atenció i esdevenen un risc potencial atesa la climatologia de la zona i els efectes del canvi climàtic. L'aprofitament forestal a la comarca és escàs. El país dedica molts recursos a mitjans per a l'extinció d'incendis i en canvi no disposa de plans estratègics per a la gestió del bosc.

Cal confeccionar una estratègia comarcal que fomenti la cooperació de les administracions amb les de la propietat forestal per aconseguir la cura del bosc, una correcta explotació que ens ha de procurar la producció de biomassa per a substituir combustibles fòssils, la fusta de serra classificada i la de productes del bosc com el pi, pinyoner, entre d'altres. La vinculació del bosc amb espais de conreu i de pastura a més de generar activitat econòmica i ocupació, contribueix a la millora del paisatge i s'ha vinculat amb la protecció dels espais naturals protegits i amb l'augment de la biodiversitat.

Els espais naturals i la biodiversitat

El Baix Llobregat també és una comarca marítima. Des dels espais naturals del Delta fins a Montserrat, passant per tot el curs del riu, per Collserola, per la muntanyes del Baix i per les platges, la comarca es reconeix en un entorn natural fortament pressionat per la densitat urbana, per la presència humana i per la multitud d'infraestructures i d'activitats de tota mena.

Caldrà posar eines de gestió a favor de la recerca, el coneixement i la prevenció dels efectes del canvi climàtica al Delta i millorar l'estat de les seves llacunes. Convertir el Llobregat en un autèntic parc fluvial que articuli l'eix central de Catalunya amb la nostra comarca. Valorar els ecosistemes de les dunes i cercar solucions a la regressió de les platges, defensant la costa per mantenir els sediments.

La planificació de la conservació de la biodiversitat i del patrimoni natural és una assignatura pendent, necessitem evitar l'aïllament dels espais naturals, cal reivindicar el Pla de connectors biològics de Catalunya i una llei de biodiversitat i patrimoni natural.

3.- De les urbs

Les ciutats

Trenta municipis conformem la comarca, un parell d'ells superen els vuitanta mil habitants, tres els seixanta mil, tres més els quaranta mil, sis estan entre els trenta i vint mil habitants, i la resta es distribueix en municipis mitjans i petits. El municipi amb menys habitats és Castellví de Rosanes, amb un miler i escaig d'habitants. Totes les poblacions tenen característiques comunes de vida urbana i conformem un espai de primera i segona corona a l'entorn de Barcelona. Junts formem un conglomerat urbà de més de vuit-cents mil habitants que tenim comportaments urbans similars. Podríem afirmar que la comarca també és una ciutat de ciutats.

Les ciutats del Baix Llobregat han esdevingut espais on s'han produït tota mena d'interaccions humanes, creatives, cooperatives i de treball en xarxa. Des de fa anys se'ns han ofert com l'indret on conflueixin diferents maneres de viure i de convidaure i on la diversitat i la pluralitat hi ha estat molt present. La profunda crisi econòmica del 2008 també les ha convertit en l'escenari de la reclamació de drets tant bàsics com l'habitatge, l'educació i la salut, també de necessitats primàries com l'alimentació, l'energia/llum/calefacció o l'aigua. Junt amb aquestes reivindicacions han emergit diferents formes d'organització i de lluita social com el cas de la PAH.

Les ciutats avui han d'estar preparades per assumir quatre reptes fonamentals: la funcionalitat, la sostenibilitat, l'equitat i el govern.

La ciutat com a espai per al foment de la creativitat i la innovació econòmica, la competitivitat, l'accessibilitat i la vertebració interna a través de la mobilitat i el transport i com espai de prestació de serveis bàsics garantint-ne la universalitat d'accés.

La ciutat que s'adapta als reptes del canvi climàtic, reduint emissions de CO₂, defensat espais oberts i connectors, fent eficient el cicle d l'aigua, generant energies renovables i permetent la igualtat d'oportunitats en l'accés als subministraments energètics; la ciutat que té cura del cicle dels materials i empen polítiques circulars en matèria de gestió de residus; la ciutat que defensa i exalta els valors del paisatge.

La ciutat que garanteix els drets i l'equitat, que assegura el dret a l'habitatge digne, a la salut i a l'educació, que lluita contra la desigualtat social i la segregació espacial de la població. També ha de contribuir a la recuperació de les plusvàlues urbanístiques i ha de fer una planificació harmònica dels usos del sòl.

La ciutat que necessita un govern que garanteixi la llibertat i la seguretat individual, que permet el dret a intervenir en les decisions col·lectives i que assegura el dret a

organitzar-se i participar a la vida pública, assegurant el dret a la diferència i a la pròpia identitat. El model d'organització social del futur que es basa en el control democràtic dels poders públics i en la transparència de la gestió política i administrativa.

La urbanització de baixa intensitat

El viure adossats ha esdevingut el nou paisatge urbà al Baix Llobregat en els darrers anys. Entre 1987 i 2001, 3 de cada 4 habitatges nous van ser unifamiliars. Això ha generat nous comportaments socials, de relació i de convivència. I en veiem els seus efectes, com l'intens ús del vehicle privat, les àrees comercials fóra del centre de les ciutats i la manca d'identificació dels residents amb el municipi on viuen.

Aquest fenomen de la *nova urbanització es complementa amb les urbanitzacions inacabades dels anys 60*, en les que hi manquen encara serveis tan bàsics com el clavegueram, i que s'estenen com un mosaic a les muntanyes, principalment, de l'Ordal. Les dificultats d'aquestes urbanitzacions s'incrementen perquè abordar l'adequació, amb la corresponent càrrega dels seus costos sobre els propietaris de les parcel·les, es fa difícilment assolible. Cal recuperar la llei sobre dèficits urbanístics aprovada l'any 2009 per la Generalitat; dotar dels serveis urbanístics bàsics i equipar les trames urbanes amb dèficits estructurals. Això fa necessària la intervenció pública per cercar les millors alternatives. La millora de l'habitabilitat d'aquestes zones no ens ha de fer perdre de vista que el model sostenible és el de la ciutat compacta.

Per això caldrà també continuar amb el treball tècnic i científic des del món universitari i l'expertesa per diagnosticar amb precisió el fenomen de la nova urbanització del nostre territori, per saber-nos proveir de polítiques públiques eficients que promoguin la convivència i l'ús de l'espai públic d'una manera equilibrada i sostenible, fomentant la intercomunicació de les zones.

Les infraestructures

La ubicació de la comarca i la fàcil comunicació amb Barcelona han estat sempre un dels punts forts del Baix Llobregat. Aquesta proximitat ha fomentat la construcció de tot tipus d'infraestructures per donar-nos servei, però sobretot per donar servei a la ciutat de Barcelona.

Si parlem d'infraestructures de transport, pels 486 km² que conformen els 30 municipis de la comarca, recorren part de l' A2, l'AP2, l'AP7, la B23, la B22, la C31, C32, C55, N340, B30, B40 i una B-24 encara pendent d'acabar. Aquestes són tan sols algunes de les vies de gran capacitat concebudes per comunicar i accedir a Barcelona i, evidentment, als seus punts generadors d'activitat econòmica en aquesta banda del territori, com són la Zona Franca i el Port de Barcelona, sense oblidar l'aeroport del Prat, que és una de les infraestructures bàsiques del país.

L'oferta en transport públic és bona si el viatge és radial cap a Barcelona. El plànol de les línies de Rodalies i de FGC així ho demostren. Una altra cosa és si parlem de mobilitat inter i intra municipal. Aquí apareixen les dificultats i sobretot curiosament

pels modes menys contaminants. Per exemple, podríem parlar de les dificultats per comunicar-nos entre els municipis que es troben a tots dos costats del riu. I si ets un vianant aquest trajecte és pràcticament una missió impossible.

Catalunya ha de millorar la gestió de les infraestructures. No cal posar l'accent en la construcció de noves i cal fer eficients les existents. Aquesta ha estat l'opinió unànime de les persones expertes que han col·laborat amb el Congrés. S'ha de modificar la permeabilitat de les infraestructures fent possibles els connectors biològics i dels espais naturals. La "saturació" de la primera corona és una oportunitat d'esponjament del territori en el seu conjunt. És important que les administracions titulars d'infraestructures disposin d'un fons econòmic per corregir els impactes ambientals que algunes d'elles han causat.

Encara tenim assignatures pendents inajornables com la supressió del pas a nivell de Renfe al municipi de Sant Feliu de Llobregat, que és una prioritat que afecta la seguretat de les persones, la cohesió territorial, l'eficiència del transport de rodalies i la freqüència dels trens.

A l'agenda comarcal resta pendent la construcció del carril BUS -VAO de la B23 i la connexió del tramvia per la Diagonal, així com abordar la problemàtica de l'accés de mercaderies al Port de Barcelona, vinculada al transport per carretera en camions i a l'enllaç d'aquests amb el ferrocarril. Cal resoldre les obres de l'Estat, que romanen com a ferides obertes indefinides: la continuïtat de la B24, la B40, la connexió entre la C32 i l'A2 i la connexió entre l'A2 i l'AP7.

En el territori encara avui es presenten necessitats relatives a les xarxes de transport de l'electricitat. La línia de molt alta tensió de 400 kV aèria planeja a l'entorn, però sense substituir o rellevar altres xarxes. Caldrà estar-hi amatents. També la seguretat i els efectes de la multitud de xarxes de serveis que transcorren longitudinalment a l'entorn del riu.

La planificació

En l'evolució del planejament, des de l'any 1929, el territori era vist en conjunt, amb Barcelona com àrea poblada i la Vall Baixa i el Delta del Llobregat com a zones buides. El Pla Macià dels anys trenta s'expandia cap al Baix Llobregat a través de la costa però continuava en la dicotomia buit-ple (urbanitzable/no urbanitzable).

El Pla Comarcal d'Ordenació Urbana de Barcelona de l'any 1953 considerava, per primer cop, que els nuclis urbans tenien identitat pròpia malgrat estar immersos en una dinàmica general. Les necessitats derivades de la immigració donaren com a resultat el Pla General Metropolità de l'any 1976, que preveia un creixement ordenat però no una regeneració urbana. A partir d'aquí els planejaments urbanístics es divideixen en dos àmbits: a escala general i a escala local.

El que avui es proposa és passar d'un sistema urbanístic plurinuclear a una xarxa de ciutats amb centralitat; una estructura compartida, cohesionada i ben connectada amb una lògica comuna que permeti la relació amb altres territoris, considerant el medi i la

protecció dels espais. I, sobretot, que sempre es desenvolupi tenint en compte la ciutadania.

Les eines emprades pel planejament urbanístic han tingut riscos importants. Un d'ells ha estat l'ús i l'abús del conveni urbanístic, que és la paradoxa del fracàs urbanístic. És impossible unir dos termes antagònics com són "urbanisme" (reglat per llei, preval l'interès públic) i "conveni" (es satisfan els interessos de les parts que hi intervenen). El fet que existeixin convenis de gestió (part privada només intervé en execució) però sobretot convenis de planejament (part privada intervé en les normes) suposa que l'interès públic queda subordinat al particular, amb la qual cosa es posa en crisi l'estat de dret i es crea una lògica no urbanística sinó econòmica.

Entre els anys 2000 i 2006 hi va haver un canvi de perspectiva en els plans territorials: per primer cop considerava que tot territori té valor ecològic i que alhora tot el territori està connectat ecològicament. Dit això, cal entendre que la valoració ambiental és imprescindible per planejar els territoris perquè així es prevenen els problemes ambientals i es garanteix més qualitat de vida.

Per fer les avaluacions cal interactuar amb professionals d'altres àmbits; concebre els plans urbanístics a mig o llarg termini; i assumir amb valentia i criteri les accions que realitzem a la natura. Definir el territori permet millorar-lo, però també definir la nostra identitat.

El planejament urbanístic ha de tenir en compte el factor temps: són necessàries mesures a curt, mitjà i llarg termini. S'han d'adaptar a la realitat. Les administracions han de legislar el territori de forma plena. És inadmissible que interessos privats prevalguin sobre interessos públics. Millorar les connexions i la cohesió és un repte. Superar la dicotomia centre (Barcelona) perifèria (Baix Llobregat), perquè ja podem parlar d'espais urbans en xarxa i de relacions de complementarietat.

4.- Dels elements

En l'agenda dels propers anys: la transició energètica, la consideració del residu com a recurs, la mitigació dels efectes del canvi climàtic i la protecció de la qualitat de l'aire, són i seran eixos bàsics per a la planificació del territori, dels espais urbans i de les ciutats, així com per a l'activitat econòmica, la logística i la mobilitat.

L'energia

Si ens agafem a l'origen grec de la paraula "idiota", que definia a qui no s'interessava pels afers col·lectius, avui en parlar de l'energia podríem dir "és l'energia, idiota!!".

És l'energia el que mou el món. L'energia que utilitzem les persones per emprendre la nostra vida. L'energia que captem dels combustibles i que han contribuït a grans avenços a la humanitat per fabricar tota mena de productes i brindar tota mena de serveis.

Els combustibles emprats en els darrers 200 anys presenten diferents dificultats, des del possible exhauriment, fins els efectes que tenen a l'atmosfera provocant el canvi climàtic. Hem de cercar alternatives al carbó, al petroli, al gas natural i a l'urani.

El declivi dels recursos energètics fòssils (84% a escala mundial, 94% a Catalunya) posa en risc aspectes fonamentals de la nostra existència com són el subministrament alimentari, els serveis de les nostres llars, la mobilitat, les telecomunicacions o el sosteniment econòmic de les persones a través dels llocs de treball.

Coneixem tecnològicament les energies renovables com la solar, l'eòlica, la geotèrmica o la de la biomassa. La qüestió clau és si tenim arreglades les agendes públiques i les activitats productives al canvi energètic.

Com en totes les transformacions de gran abast en les societats humanes, la Transició Energètica requereix de tres factors estructurals: l'acció social, la política i la transformació de la tecnologia.

No podem restar amb els braços creuats per veure si es compleixen les previsions de l'exhauriment dels combustibles fòssils. Per això cal orientar-nos vers una etapa de transició energètica. Impulsant l'estalvi i els usos adequats de l'energia per un costat i per l'altra la substitució progressiva dels recursos energètics no renovables per renovables.

Al Baix Llobregat es donen les condicions per promoure un comitè o comissió comarcal per a la transició energètica que conjuntament amb les institucions i col·lectius implicats s'impulsin les mesures per a la sensibilització de la ciutadania i per a l'acció concreta en edificis, mobilitat, equipaments i serveis locals, agricultura i indústria.

El canvi climàtic

La comarca per la seva diversitat en matèria d'activitats econòmiques i productives, així com per la seva particular geografia, ja ha començat a rebre els efectes del canvi climàtic: pluviometria, torrencialitat, augment del nivell del mar, sequeres, calor), major vulnerabilitat dels boscos i efectes sobre la salut. Hi ha municipis com els de Castelldefels i Viladecans que ja han aprovat un Pla d'adaptació al canvi climàtic.

Els països participants a la cimera del Clima, celebrada a París l'hivern passat, van acordar reduir les seves emissions de carboni i fer tot el possible per mantenir l'escalfament global per sota de 2 graus. Els necessaris plans d'adaptació i l'ús de nous combustibles són avui ja prioritats urgents per a la comarca i per al món.

L'aire

La salut pública és un bé comú. La cura per la qualitat de l'aire és un objectiu multidisciplinari que, entre moltes de les mesures que requereix, hi ha la minoració dels efectes del transport en vehicles altament contaminants, per tant el foment del transport col·lectiu i amb vehicles menys contaminants esdevé una de les prioritats. Al Baix Llobregat hi ha 15 municipis que són objecte d'un pla especial de protecció de la qualitat de l'aire. Els principals components que tenen uns pitjors efectes són l'òxid de nitrogen i les partícules en suspensió (PM10).

Els residus

Cal passar d'una economia lineal a una economia circular, imitar el cicle de la natura; es tracta d'abandonar la concepció de "residu" per a convertir-lo en "recurs", aprofitar tot el que es genera. Actualment un 20% dels recursos es poden tornar a utilitzar i cada cop hi ha més estratègies per a fer-ho (més enllà de les conegudes reduir, reutilitzar i reciclar). En definitiva, es tracta de separar el creixement econòmic del creixement del consum de recursos per tal de reduir el nombre de residus. Per això cal replantejar-se el model de consum i dirigir-lo cap a la autosuficiència, sense dependre de l'exterior i aprofitant els materials que ja tenim. Així mateix s'ha de tenir en compte que l'extracció i transformació de matèries primeres també generen residus i impactes mediambientals, no només es tracta d'una conseqüència del consum. Amb tot, la prevenció és bàsica. Aquestes són les bases sobre les quals s'organitza el PRECAT20 (Programa General de Prevenció i Gestió de Residus i Recursos de Catalunya 2013-2020). Amb una planificació correcta i un bon sistema de recollida selectiva es pot millorar la gestió de recursos-residus.

5.- De la ciutadania

Som protagonistes d' un canvi d'època, no d'una època de canvis. El moment actual és el de l'adolescència de la nova època on tot es manifesta i encara no es troben els canals per on hauran de transcórrer les noves activitats humanes.

Potser l'afirmació del paràgraf anterior no és prou precisa, però la vivència de les 10 taules rodones celebrades i les tres conferències han posat de relleu les certeses i els coneixements que tenim de la comarca i de l'entorn, així com els dubtes i les incerteses. El llegat de més de trenta anys de governs democràtics i d'una societat estructurada ens posa sobre la taula una realitat polièdrica.

La constatació del Baix Llobregat com a comarca de comarques o com a ciutat de ciutats. La voluntat de la societat baixllobregatina de no voler ser "el pati del darrera", l'afirmació de "l'orgull de baix". Avui ja són la marca d'aquest territori. En aquestes dates i parlant del Parc Rural del Montserrat s'afirmava que aquesta zona és la porta nord-oest d'entrada a la regió metropolitana. En el Baix Llobregat ha crescut la consciència que no hi ha Àrea Metropolitana de Barcelona, sense els municipis de la comarca.

La complexitat institucional que opera en el nostre territori amb nivells de decisió política (UE, Estat, Generalitat, Diputació, AMB, Consell Comarcal i Ajuntaments) ens dota d'eines que poden abordar solucions globals de planificació i orientació, però que han de mantenir un feedback amb els nivells més propers de l'administració i, a peu de carrer, amb la ciutadania. La simplificació política i administrativa és avui una assignatura pendent que no admet demora, sinó se'n ressentirà la governabilitat i la salut democràtica.

Cal reivindicar l'actiu dels ajuntaments, que des del passat recent han contribuït i contribuiran en el futur, a la transformació de la comarca. La cooperació, la col·laboració, la confluència, la coordinació, la complementarietat són les paraules "co" que assenyalen el camí que ha d'emprendre la comarca per adquirir un nou rol en el futur del territori i del país, així com també serveixen per definir noves maneres d'entendre l'administració pública i l'interès general.

L'organització territorial de Catalunya encara hereva, en part, de Pau Vila, assenyalava les comarques a partir del criteri que des de cada poble es pogués anar i tornar en un dia a la seva capital i que fossin equilibrades en nombre d'habitants, o que l'extensió compensés les diferències.

Avui les comunicacions importants són, evidentment, les relacionades amb la mobilitat de les persones, però també les que per mitjà d'internet i dels mitjans de comunicació creen vincles, coneixements i sentiments de pertinença.

El sentiment d'identitat i de pertinença a un àmbit territorial es reforça a partir de la proximitat i l'accés dels serveis públics per part de la ciutadania. La professionalitat dels actors públics i privats, dels empleats públics i del voluntariat, són eines que ens faciliten la confiança i que fan possible els equips humans capaços de construir el futur.

L'activitat social, econòmica i política no es pot fer al marge del coneixement general de la població, de la transparència dels afers públics, de la defensa de l'interès general i del bé comú. Les eines de l'acció política han de ser les adequades per gestionar la complexitat dels afers, la sensibilitat social i les aspiracions de la ciutadania.

Avui aquestes circumstàncies són prou diferents i per tant una de les preguntes que ens podem fer, és: *a l'actualitat on està escrit que hi hagi un sol model de comarca? El Baix Llobregat és una comarca plural territorialment i socialment.*

És una comarca preparada per assumir la nova governança i les exigències de participació i de co-responsabilització ciutadana. Cal reforçar el poder de la democràcia política, de la cultura, del coneixement i de la implicació de les persones en els afers comuns.

La comarca del futur serà la que la gent decideixi. La comarca del futur vol dialogar de tu a tu amb Barcelona. Les eines per a la governabilitat i el model d'organització sorgiran del diagnòstic de les necessitats de la ciutadania i del nostre territori. El diagnòstic ja l'anem fent des de la concurrència social, però també serà precís que el

conjunt de l'expertesa aporti l'avaluació dels escenaris i de les millors propostes, que hauran de ser sotmeses a la decisió ciutadana des dels mecanismes democràtics i de participació social.

6.- EIXOS D'ACCIÓ

DE LA TERRA

El riu i la gestió de l'aigua
<p>Conceptes Clau:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gràcies a la Directiva Marc de l'Aigua el Pla de gestió es configura com l'instrument que ha de permetre la millora de les masses d'aigua de Catalunya. • Al Baix Llobregat hi ha 21 masses d'aigua, de les quals 14 en mal estat. Previst recuperar-ne 10 fins el 2027. • Els problemes principals de les masses d'aigua al Baix Llobregat són: manca de cabals de manteniment i els nivells de salinitat de l'aigua del Llobregat. • Aconseguir una gestió integrada de tots els recursos. • Seguir avançant perquè les empreses que contaminen assumeixin els costos de descontaminació i la restauració. • Fer possible que des de l'Àrea Metropolitana el retorn del cabal ecològic al riu Ter sigui una realitat, 50 anys després de l'inici del transvasament. • Garantir la gestió de l'aigua des dels poders públics, amb l'empoderament de la ciutadania; recuperar la relació de la ciutadania amb el riu.
L'agricultura
<p>Conceptes Clau:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Persistència de l'agricultura a la comarca • Cal garantir la pervivència del sòl agrícola com a element estratègic del territori (Reserva alimentària) • Que la disciplina urbanística del Parc Agrari passi a dependre d'ell mateix en comptes dels Ajuntaments • Que la població doni reconeixement i suport a l'activitat agrícola de la comarca • Per mantenir l'activitat agrícola, cal orientació al pagès: competència d'altres activitats que generen més ingressos als propietaris; accés als mercats; relleu generacional, etc. • Establir Plans Municipals per al foment de l'activitat agrícola, com ja han fet alguns Ajuntaments com Sta. Coloma Cervelló i Torrelles de Llobregat • Introduir la innovació a l'activitat agrícola en tota la seva cadena de valor; a la comarca hi ha una de les dues Escoles Superiors d'Agricultura de Catalunya
El bosc
Conceptes clau

- Desenvolupar Plans Estratègics per a la gestió del bosc
 - des dels propis Ajuntaments, amb la participació de la propietat forestal i suport de la resta d'Administracions.
 - aprofitant el seu potencial d'activitat econòmica.
 - aprofitant l'expertesa amb centres de referència de que disposa Catalunya.
 - integrant els plans i recursos per a la protecció d'incendis i altres polítiques sobre el medi existents.
 - garantint durades de 30-40 anys per a l'execució dels Plans.
 - amb la implicació i suport de la població.

Els espais naturals i la biodiversitat

Conceptes Clau

- Cal garantir la pervivència dels Espais Naturals. Els espais lliures han de deixar de considerar-se urbanitzables en el planejament.
- Cal més gestió que preservació:
 - necessitat d'un òrgan de gestió col·lectiu; els Ajuntaments no ho poden assumir.
- Compatibilitat d'usos:
 - el valor estètic i paisatgístic s'ha de combinar amb el valor d'ecosistema.
 - s'hauran de posar límits a la compatibilitat d'usos: gestió de l'accés massificat, de construccions il·legals, d'urbanisme descontrolat.
 - adaptar les normatives relatives als usos d'espais com la muntanya de Montserrat per a preservar-la de conductes excessivament invasives que malmeten el medi.
- Accions directes sobre el medi:
 - cal un Pla de Connectors Biològics
 - les connexions dins del propi territori són prioritàries, molt especialment per la fragmentació causada per les infraestructures.
 - els espais lliures, veritables connectors biològics, malgrat no estar protegits necessiten ser gestionats.
 - mantenir la morfologia del riu, obtenir la custòdia de terrenys privats, millora de l'estat de les rieres, la falta de protecció de l'espai marí malgrat Xarxa Natura 2000, presència de caça i abocadors a la

muntanya.

- millora de l'estat ecològic de les llacunes del Delta.
- convertir el Llobregat en un autèntic parc fluvial que articula l'eix central de Catalunya.
- valorar els ecosistemes de les dunes i cercar solucions a la regressió de les platges, defensant la costa per mantenir els sediments.
- estar amatents a infraestructures com el pas de la MAT.
- Intervenció social
 - augmentar el compromís polític amb el territori i la cohesió entre el territori i la ciutadania.
 - educació ambiental per a més implicació ciutadana i atenció pública en la preservació dels ecosistemes i l'evitació del seu aïllament.
- Recerca
 - realitzar investigació adequada al territori; els informes generals tenen dificultat d'aplicació.
 - posar mitjans per a la recerca, el coneixement i la prevenció dels efectes del canvi climàtic al Delta.

Parc Rural del Montserrat

Conceptes clau

- El Parc Rural del Montserrat és un projecte destinat a la protecció i a la recuperació del sòl agrícola, la dignificació de l'ofici de pagès, la promoció dels productes de la terra amb la marca "Montserrat", la difusió del patrimoni natural i la protecció del territori. És, en definitiva, una eina per posar en valor tot el sòl rústic com a entorn que conté la majoria de valors ambientals, paisatgístics i turístics, a més dels propis valors culturals i productius, que compten amb l'agricultura de secà, l'olivera i la vinya com a elements centrals.
- L'Ajuntament de Collbató va reprendre el projecte del Parc Rural del Montserrat i han anat estimulant i sumant municipis de les comarques del Baix Llobregat, el Vallès Occidental, el Bages, l'Anoia i l'Alt Penedès, que tenen com a centre neuràlgic el massís de Montserrat.
- S'ha creat un Conveni de Col·laboració i no un consorci (diferència amb el Parc Agrari del Delta), que ha de permetre:
 - desenvolupar tant o més que defensar.
 - què el projecte segueixi endavant malgrat els canvis polítics.
 - que les iniciatives que es relacionen amb el Parc, com és el cas de l'Associació de Propietaris Forestals de l'Entorn de la Muntanya de Montserrat, o en converses com la Societat Agrícola Transformadora Oliveraires Palomar-Olesana i la Fundació Agrícola Olesana, puguin incorporar-se al projecte de manera immediata i que el projecte es

desenvolupi a si mateix sense necessitat prèvia d'estructures.

- Ja hi ha municipis que han signat un compromís per escrit i que dedicaran una part econòmica al projecte.
- Cal avançar cap a un Consell de Participació que agrupi associacions, cooperatives, entitats, empreses, etc. i alhora cap a la implicació de l'Administració supramunicipal.

DE LES URBS

Les ciutats al s.XXI

Conceptes Clau:

- Les ciutats s.XXI s'han de gestionar des de la complexitat i des de la incertesa.
- En l'àmbit de les aglomeracions urbanes s'han de generar les condicions per una governança democràtica, participativa, que ofereixi oportunitats equitatives a tota la població i que incorpori els valors de la sostenibilitat i la reconciliació amb el medi natural i l'entorn.
- La ciutat com espai pel foment de la creativitat i la innovació econòmica, la competitivitat, l'accessibilitat i la vertebració interna a través de la mobilitat i el transport i com espai de prestació de serveis bàsics garantint-ne la universalitat d'accés.
- La ciutat que s'adapta als reptes del canvi climàtic, reduint emissions de CO₂, defensat espais oberts i connectors, fent eficient el cicle d'aigua, generant energies renovables i permetent la igualtat d'oportunitats en l'accés als subministraments energètics, la ciutat que té cura del cicle dels materials i empen polítics circulars en matèria de gestió de residus, la ciutat que defensa i exalta els valors del paisatge.
- La ciutat que garanteix els drets i l'equitat, que assegura el dret a l'habitatge digne, a la salut i a l'educació, que lluita contra la desigualtat social i la segregació espacial entre la població. També ha de contribuir a la recuperació de les plusvàlues urbanístiques i ha de fer una planificació harmònica dels usos del sòl.
- La ciutat que necessita un govern que garanteixi la llibertat i la seguretat individual, que permet el dret a intervenir en les decisions col·lectives i que assegura el dret a organitzar-se i participar a la vida pública, assegurant el dret a la diferència i a la pròpia identitat. El model d'organització social del futur que es basa en el control democràtic dels poders públics i en la transparència de la gestió política i administrativa.

La urbanització dispersa i de baixa densitat

Conceptes clau

- Tenim el repte de transformar la baixa densitat d'urbanització en intensitat urbana (serveis, relacions, oportunitats).
- Aplicar els models de ciutat compacta (reserves de sòl, espai verd o equipaments) als municipis amb urbanització dispersa i de baixa densitat, com al Baix Llobregat, genera desequilibres i dificulta la seva sostenibilitat.
- Aquestes ciutats discontinues, aquestes urbanitzacions disperses, reclamen una diagnosi correcta i una massa crítica.

- En la nova lògica territorial, la metropolitana de dispersió, s'observa la creació de equipaments comercials i d'oci en zones estratègiques. És en aquests llocs on han de coincidir els equipaments i els serveis. Un exemple: a Corbera, en el marc de la construcció d'una biblioteca, es preguntaven on passaven el temps els joves. Doncs bé, van descobrir que es reunien a les benzineres perquè el seu mitjà de transport eren les motocicletes o els ciclomotors, i aquests establiments els hi oferien combustible i a més hi podien comprar altres productes.
- La població canvia, i aquelles persones que fa anys van començar a habitar les urbanitzacions ara han envellit, i la gent jove té fills... en ambdós casos es necessiten serveis a prop de casa.
- Els primers habitatges eren segones residències envoltades de boscos que s'utilitzaven en caps de setmana; ara els nous habitants no tenen en compte aquest passat, per això han eliminat boscos perquè són perillosos i demanen els mateixos serveis que si visquessin en una ciutat compacta.
- Les urbanitzacions han de tenir tant orgull de barri com de poble, sentir-se part d'un grup humà i d'un territori que els ha seduït però que al mateix temps l'ignoren. La cohesió social és un dels reptes futurs; el progrés econòmic ha d'anar acompanyat d'un progrés social.
- El fet que s'hagi d'aplicar la legislació actual en obres de dècades anteriors fa que el procés sigui impossible. Les Administracions han de donar més suport als Ajuntaments. Els costos d'urbanització són elevats i en alguns casos poden superar el valor de les parcel·les.
- Si s'ha de créixer, els plans urbanístics han d'estudiar la capacitat dels termes municipals per acollir més habitatges.
- Cada cop hi ha més urbanitzacions abandonades, que la gent en fuig. Això genera ocupacions il·legals, contra qui l'Ajuntament no pot actuar perquè no disposa ni de les lleis ni dels mitjans. Una possible solució seria augmentar la densitat i crear espais verds, però també generar recursos per abaratir costos. Si es sumessin aquests factors s'afavoriria que la gent es quedés al territori i es guanyés qualitat de vida.
- S'ha de fer política amb voluntat econòmica i tenint en compte el factor social i la gestió ambiental. Si es fa de manera correcta es pot aconseguir crear un nou relat de les urbanitzacions i dels municipis, fins al punt de repensar els elements locals i convertir-los en atractius patrimonials. L'educació i la cultura són fonamentals per a dur a terme aquests projectes.
 - Aconseguir una major cohesió social entre els residents i incrementar el sentiment de pertinença al municipi, cercant alternatives inclusives per a totes les edats i condicions dels seus habitants.
 - La nova realitat de la xarxa urbana del territori, fa que ens haguem replantejar les formes de vinculació que necessàriament són diferents de les del model de ciutat compacta.
 - Continuar amb el treball tècnic i científic del món universitari i dels experts per diagnosticar amb precisió el fenomen de la nova urbanització del nostre territori, per saber-nos proveir de polítiques públiques eficients que promoguin la convivència i l'ús de l'espai públic d'una manera equilibrada i sostenible.

- Resoldre els problemes i les necessitats de primer ordre de les urbanitzacions. Per a fer-ho, comptar amb una legislació realista, uns pressupostos assequibles i ajuda de les institucions i administracions superiors.
 - Impulsar els processos per aconseguir l'arribada de serveis bàsics com el clavegueram, entre d'altres, a les urbanitzacions amb més dèficits.

Les infraestructures

Conceptes Clau

- Cal una plataforma amb totes les institucions locals per aconseguir unitat i força de cara a les institucions i empreses que des de fora volen imposar mesures al territori baixllobregatí
 - Disminuir la polarització del Baix Llobregat creada pel model radial d'infraestructures pensades sovint per donar servei a Barcelona.
 - L'interès general ha de prevaldre però en cap cas s'han de fer construccions que marginin el territori, cal evitar les barreres.
 - Cal sensibilitat i sentit comú en les persones que dissenyen i executen les infraestructures per a reduir-ne el seu impacte.
 - Les consideracions ambientals són bàsiques i han de tenir un caràcter transversal en la planificació.
- Sistema ferroviari
 - Supressió del pas a nivell de Renfe a Sant Feliu de Llobregat per eliminar el risc sobre la seguretat de les persones, permetre la cohesió territorial d'un municipi i augmentar l'eficiència del transport de rodalies i la freqüència de la circulació de trens.
 - La proposta de línia Castelldefels-Sant Boi permetria connectar els municipis del Delta amb Rodalies i FGC.
- Tramvia:
 - El tramvia no té sentit sense el Baix Llobregat. Ha de superar els límits metropolitans de la Diagonal per unir el Baix Llobregat amb el Maresme.
- Metro:
 - Revisar la possible recuperació dels projectes de la L12 i extensió de L3.
- Carreteres:
 - La construcció del carril BUS -VAO de la B23.
- Intermodalitat/connectivitat
 - L'intercanviador de El Prat és una infraestructura construïda, no usada i que milloraria enormement la connectivitat de la comarca: alta velocitat, rodalies, metro, autobús, connexió directe amb l'aeroport.
- Sistema general de mobilitat/infraestructures
 - L'oferta en transport públic és bona si el viatge és radial cap a Barcelona. El plànol de les línies de Rodalies i de FGC així ho demostren. Una altra cosa és si parlem de mobilitat inter i intra municipal, aquí apareixen les dificultats i sobretot curiosament pels modes menys contaminants.
 - Resoldre la problemàtica de l'accés de mercaderies al Port de Barcelona, tant per carretera com per ferrocarril.
 - Cal aprofitar les connexions amb Barcelona i amb Europa. El port i l'aeroport són infraestructures de primer ordre.
 - Cal millorar les condicions de transport de mercaderies en tots els nivells (infraestructures, legislacions...) perquè el futur serà de la logística.

- Millorar la gestió de les infraestructures. No cal fer-ne, ni projectar-ne gaires més, cal posar l'accent en els plans de serveis, no en els de construcció.
- Infraestructures verdes
 - Les infraestructures verdes dialoguen amb les infraestructures grises; no són un luxe sinó una necessitat.
 - Els espais naturals han de servir per donar contingut al territori, facilitar l'activitat econòmica, la riquesa i el coneixement (el Parc Agrari es mou en aquesta direcció), i en darrer terme han de garantir l'ús social. Si volem inversions cal oferir un espai de qualitat. A més, el Baix Llobregat és fonamental com a connector ecològic.
- Aigua
 - Importància dels aqüífers i necessitat de tenir una visió integrada i única dels serveis de l'aigua; el Baix Llobregat és una comarca única en qüestió del cicle de l'aigua: gaudeix d'aqüífers, dessalinitzadores, potabilitzadores, depuradores, basses de recàrrega d'aqüífers, tractaments terciaris, etc.
- Xarxa elèctrica
 - Comprovar si la necessitat de garantir el subministrament elèctric s'ha de fer mitjançant la implantació de la xarxa de 400 KV aèria i sense substituir altres línies.
- Altres millores
 - falta d'aparcaments de cotxe a les estacions de transport públic;
 - alguns municipis han d'anar a l'hospital a Terrassa i la connexió de transports que hi ha és molt dolenta.
 - necessitat de connectar els dos cantons de riu.
 - preocupació pels límits de creixement urbanístic perquè el territori no ho pot suportar.

La planificació urbanística i territorial

Conceptes Clau:

- La planificació urbanística i la governança són dos conceptes que han d'anar sempre de la mà per evitar efectes negatius en la ciutadania.
- Planejament urbanístic
 - És important conèixer les particularitats, la diversitat i la realitat de cada lloc per tal de planificar correctament.
 - Que les ciutats tinguin identitat pròpia dins d'un entorn metropolità més gran i amb més possibilitats; cal aprofitar totes les oportunitats locals i generals, cosa que s'aconseguirà amb un acord amb l'AMB que impliqui la participació directa de tots els municipis afectats.
 - Els planejaments urbanístics d'escala local són els que vinculen la societat amb el territori i per tant no han de quedar marginats en benefici dels planejaments d'escala general, com sovint ha passat al Baix Llobregat. Hi ha de comptar amb el suport de les institucions i de la ciutadania.
 - Es proposa passar d'un sistema urbanístic plurinuclear a un de pluricentralitat, una xarxa de ciutats amb centralitat; una estructura compartida, cohesionada i ben connectada amb una lògica comuna que permeti la relació amb altres territoris. I, sobretot, que sempre es

desenvolupi tenint en compte la ciutadania.

- Els Plans Sectorials que s'han treballat amb més o menys èxit, com pot ser el Pla Sectorial d'Habitatge, són una eina a desenvolupar per a permetre una planificació d'abast supramunicipal.
- Convenis urbanístics
 - Necessitat que les administracions legislin el seu territori de forma plena i amb la participació ciutadana, i si és possible, es prohibeixin els convenis de planejament, en els quals un mal ús provoca la pèrdua de control i de competències del poder públic respecte del territori i per tant allunya el control social i la participació ciutadana de les decisions, empobreix la democràcia i es corre el perill de gestionar el que és de tothom, al servei únic dels interessos econòmics.
- Canvi cultural en el planejament
 - Hi ha instruments del planejament plenament assumits (planificació-gestió-disciplina), però d'altres que no han estat assumits (mobilitat, medi ambient, etc.) Cal un canvi cultural col·lectiu.
 - Per a realitzar-ho es necessiten equips de persones que liderin el canvi. El compromís personal d'homes i de dones implicats en els afers de la comunitat, coneixedors i compromesos en una visió de l'interès general, és i serà una eina potent en l'orientació de cercar noves maneres de prendre decisions i d'intervenir en els afers comuns des de la base social.
- Avaluació ambiental estratègica.
 - Cal aplicar l'Avaluació Ambiental Estratègica en els plans i programes s'ha de superar la gestió. El medi ambient no és complementari; és fonamental. Tot el territori (espais oberts, espai urbà, etc.) és medi ambient; el medi ambient no són illes en mig del territori.
 - Cal fer-ho amb professionals de diversos àmbits interactuant; concebant els plans urbanístics a mig o llarg termini; assumint amb valentia i criteri les accions que realitzem a la natura, definint el territori des de la pròpia identitat, i prenent decisions pel propi compte.
- Organització territorial
 - Cal que el model administratiu de la Regió Metropolitana es construeixi a partir de la veu dels diferents territoris que la conformen. Una proposta és la creació d'uns òrgans d'administració per a 3 territoris (l'un els dos vallesos; el Barcelonès i el Baix Llobregat l'altre; i el Maresme el tercer) amb veu pròpia dins un òrgan conjunt de tota la Regió Metropolitana.

DELS ELEMENTS

Canvi climàtic i recursos

Conceptes Clau

- Transició energètica cap a les renovables i l'estalvi
 - Elaboració de Plans municipals i comarcal d'energies renovables i estalvi energètic.
- Passar del residu al recurs.

- Cal deslligar creixement econòmic de creixement del consum de recursos
- Adaptació als impactes del canvi climàtic.
 - Elaboració de Plans municipals d'adaptació al canvi climàtic (Castelldefels i Viladecans ja el tenen elaborat).
- Protecció de la qualitat de l'aire
 - Al Baix Llobregat 15 municipis inclosos en un Pla especial de protecció de la qualitat de l'aire.
- Incorporació de tots aquests elements en Planificació del territori, de les ciutats, de l'activitat econòmica, la mobilitat, etc. Urgència en trobar els canals concrets per assolir resultats.
- Explicar-ho més a la ciutadania.

La transició energètica

Conceptes clau

- Cal iniciar la Transició Energètica aplicant l'estalvi energètic i el 100% de fonts renovables, i cal fer-ho abans de l'any 2050
 - Per l'exhauriment dels recursos fòssils.
 - Per deixar de contaminar l'atmosfera, deixar d'incidir en canvi climàtic, donat un gran impuls econòmic i d'ocupació, i situar-se en posició capdavantera en tecnologies de futur.
- En concret al Baix Llobregat es proposen les següents línies d'actuació:
 - Creació d'un Comitè Comarcal sobre Transició Energètica.
 - Campanya de coneixement i debat.
 - Pla d'accions.

DE LA CIUTADANIA

El territori i la nova governança

Conceptes Clau

- Organització territorial
 - Al Baix Llobregat, la comarca s'enfronta a un qüestionament del model d'organització. Aquest fet es pot explicar per la falta de consciència territorial, que és fruit de les múltiples identitats i realitats que el Baix Llobregat aglutina. El fet que sigui una comarca amb més habitants que algunes comunitats autònomes, culturalment diversa, històricament marcada per les lluites socials i situada al costat d'una gran metròpoli com és Barcelona són alguns motius que ho exemplifiquen.
 - Cal mirar amb perspectiva democràtica el fet de voler canviar o dividir la comarca; a Catalunya ja hi ha hagut consultes populars d'aquest tipus. No obstant això, de cara al futur hi ha altres propostes més interessants: obtenir més força enfront Barcelona, revisar la Llei de l'AMB, canviar òrgans comarcals o diputacions.
- Governança
 - Necessitat de trobar noves formes de govern comunitàries, democràtiques i amb participació ciutadana.
 - Anar cap a la transformació de l'administració: cal més govern local i lleis

territorials, rigor i consciència en la presa de decisions, i reflexionar periòdicament les actuacions dutes a terme.

- Organitzar la comarca segons la realitat social i territorial complexa i dins un context general de canvi.
 - La cooperació, la col·laboració, la confluència, la coordinació, la complementarietat són les paraules “co” que assenyalen el camí que ha d’emprendre la comarca per adquirir un nou rol en el futur del territori del país així com també serveixen per definir noves maneres d’entendre l’administració pública i l’interès general.
 - Cal adequar els procediments burocràtics per garantir que s’apliquin en el moment oportú per executar les lleis que ja existeixen.
 - Les institucions han de contemplar la realitat i la quotidianitat de la població. La ciutadania ha de sentir-se involucrada en la governança per la proximitat de les institucions.
 - Cal situar les problemàtiques de governança i identitat en un context de canvi d’època, i no tant sols d’època de canvis. Per una banda, en un món globalitzat, cal crear mecanismes de govern supranacionals; per l’altra, s’han de potenciar els governs locals, cosa que implica retornar el poder a la ciutadania.
- Identitat
 - El sentiment d’identitat i pertinença a un àmbit territorial es reforça a partir de la proximitat i a l’accés dels serveis públics per part de la ciutadania, a la facilitat en les comunicacions, a la quotidianitat entre municipis; anar de Sant Esteve Sesrovires a Sant Feliu no ha de ser percebut com anar a “l’estranger”. El problema no es degut a la divisió territorial (Nord i Sud).
 - Ens hem de situar en la tercera gran revolució: la de les comunicacions
 - Les comunicacions físiques perquè el territori sempre s’ha unit a través de camins i infraestructures. El Baix Llobregat ha de superar el model territorial radial que depèn de l’àrea metropolitana i, sobretot, de Barcelona.
 - Les comunicacions simbòliques com són internet, mitjans de comunicació, etc., imprescindibles per connectar i cohesionar la ciutadania. Cal dotar-se d’un sistema de comunicació simbòlic (premsa, TV, etc) d’abast comarcal.
 - Cal un coneixement profund i concret de la realitat del Baix Llobregat per saber com funciona el territori i decidir què serà més adequat.
 - Es necessiten tant una democràcia municipalista com nous tipus de comunicació que donin plena identitat a la comarca.

Singularitats del Baix Llobregat

Conceptes clau

- La potència de la comarca
 - El B.LL. és l’Alemanya de Catalunya: potent sector industrial, sector serveis creixent, manté sector agrícola (la joia de la corona). Diversitat “única”.
 - La comarca té potència en el seu conjunt des del punt de vista estratègic per a la regió metropolitana. Les principals infraestructures metropolitanes com l’aeroport, una part de la zona franca del port, la

xarxa en alta d'abastament d'aigua o les depuradores, entre moltes d'altres estan ubicades al Baix.

- Com a comarca hi ha molt futur perquè si bé el Baix Llobregat necessita la influència de Barcelona, Barcelona necessita –literalment- el Baix Llobregat per a viure.
- L'enorme oportunitat d'estar a l'entorn d'una de les grans capitals de la Mediterrània és un factor positiu que cal aprofitar, alhora que cal adoptar eines favorables a la millor coordinació i organització del territori, eines de proximitat i que s'emprenguin després d'anàlisi i estudis rigorosos i sempre des de la decisió democràtica de la ciutadania.
- Les servituds de la comarca
 - El conjunt del Baix Llobregat és l'àrea de servei de Barcelona, més que no pas el Vallès i el Maresme. La comarca ho ha encaixat i superat. No és un fet negatiu perquè al cap i a la fi és el que li ha marcat identitat i li ha donat personalitat pròpia.
 - l'AMB estableix discriminacions entre les poblacions del nord i del sud, cosa que crea dos classes de ciutadans baixllobregatins. Si el problema és econòmic potser s'ha de deixar de pensar en clau comarcal i establir mancomunitats entre poblacions que comparteixin característiques; la cosa és que l'economia funcioni i abaratir costos. Cal però que el poder econòmic es cregui el Baix Llobregat i que el Consell Comarcal obtingui més força i actuï més.
- La diversitat de la comarca
 - El Baix Llobregat té moltes singularitats
 - perquè es mou a través de dicotomies: pobles-ciutats, regadiu-secà, nord-sud, delta-muntanya, metròpoli-rural.
 - perquè és una comarca amb molta població migratòria la converteix en un collage de nacionalitats i identitats; a dia d'avui només el 26% de la població ha nascut a la comarca.
 - s'han de tenir en compte les característiques de cada zona i els factors sentimentals i d'identitat.
 - Al Nord del Baix Llobregat es conviu diàriament amb moltes comarques: Penedès, Anoia, Bages, Vallès.
 - Les hemeroteques dels darrers anys, constaten que el nord existeix, que el debat hi és, i que el problema és conegut. No es tracta d'un sentiment de segregació sinó de poca identificació que ha anat creixent fins al punt de plantejar alternatives com el Montserratí. El Baix Llobregat és una realitat molt polièdrica que va prenent forma poc a poc. Un exemple és l'esforç que s'està fent per crear el Parc de la Serra de l'Ordal i per evitar convertir-se en la segona corona metropolitana.
- Mitjans de comunicació i identitat de la comarca
 - Falta un relat comarcal; cal que els municipis però sobretot els ciutadans estiguin en contacte.
 - El Baix Llobregat necessita un mitjà de comunicació propi i independent, que sigui de referència a tota la comarca.
 - Malgrat existir alguns mitjans (El Far, El Llobregat, La Bústia) falta un

mercat publicitari i d'edició periodística; en aquest sentit, la potència de Barcelona també és un dels impediments per a què existeixi això.

- El Ajuntament fan bona feina en comunicació, però centrats en ells
- El panorama actual facilita més l'aparició de de premsa escrita o digital que de televisions i ràdios.
- El 50% dels professionals creuen que ja existeix un mitjà de referència comarcal; de l'altre 50%, un 60% ho veuen com a una opció de futur i alguns es decanten cap a l'opció de què una realitat dual (Nord-Sud) necessita dos mitjans de comunicació de referència.
- Debat territorial
 - El Montserratí seria una aposta per fer una estructura institucional i mancomunar serveis. Però el primer que s'ha de fer és votar i això demana acord entre els ajuntaments implicats i un argumentari ben elaborat. Per a que el Montserratí funcioni cal que els del sud es creguin els del nord, perquè en el model actual passa el contrari (els del nord no es creuen els del sud).
 - El Baix Llobregat ha de mirar cap el riu , cap al mar , cap a Montserrat; ha viscut massa temps sense fer-ho , i això és negatiu perquè l'espai on vivim té uns límits.
 - S'ha de treballar en una organització política en què hi hagi les mateixes oportunitats i en què els ciutadans tinguin els mateixos drets. Al mateix temps la complexitat del Baix Llobregat fa que la organització sigui costosa, que els plantejaments locals i globals siguin difícils. Amb tot, la decisió democràtica és senzilla: cal que s'expliquin pros i contres per superar els mites.
 - Disposar de mecanismes que permetin desenvolupar els projectes nascuts des del propi territori per una banda, i per altra que permetin parlar amb veu pròpia en els projectes amb origen a fora del territori. Cal superar la superposició d'administracions que operen en un mateix territori, l'envelliment del model d'organització territorial; dotar d'eines els municipis per a l'exercici de les seves competències de cara a una major eficiència vers la ciutadania.
 - La influència de l'Àrea Metropolitana distorsiona l'organització comarcal. S'han de buscar nous models. Mancomunar serveis entre poblacions és una opció.